

DE SCHOOONHEID EN HET BEEST

cultuur

'Sans douleur', en 'Noir de nocturne' (rechts), beide uit 2011, maken deel uit van de serie Cirque (circus).

Het universum van kunstenaar Silvia B. wordt bevolkt door wonderlijke creaturen. Ze zien er in eerste instantie aantrekkelijk uit, maar bij nadere beschouwing hebben ze verontrustende trekjes.
Door Hilda Bouma

Twee kapucijnaapjes doen mee aan een proef. Voor ieder steentje dat ze geven krijgen ze een stukje komkommer. Dat gaat goed, totdat de linkeraap ziet dat zijn buurman voor zijn steen een druif krijgt. Snel geeft hij weer een steentje aan de oppasser, en krijgt... komkommer. Wat er dan gebeurt, is te mooi om te verklappen, dat moet u zelf op YouTube bekijken. Wie 'Frans de Waal' (want hij was degene die dit experiment uitvoerde) en 'grape' in-toetst, krijgt het fragment. Volgens primatoloog De Waal is het verschil tussen mens en dier helemaal niet groot. Dieren hebben een uitstekend gevoel voor rechtvaardigheid. Moraal is geen exclusief menselijke eigenschap.

De Rotterdamse kunstenaar Silvia B. gelooft ook niet in de superioriteit van de mens. Nog niet zo lang geleden exposeerden we zelf 'afwijkende' mensesoorten, zoals vrouwen met een baard en olifantsmannen, in het circus. De laatste opgezette bosjesman, El Negro, verdween in 1997 uit een Spaans museum. En nu duurt het niet lang meer, aldus Silvia B., tot

'La Dolores', 2014. De roodharige acrobate is geblinddoekt. De marionet in haar hand bungelt doelloos.

we zullen erkennen dat het dier ook onze gelijke is. En dezelfde rechten heeft.

Gek genoeg gaat haar kunst juist over het gebrek aan gelijkheid. Silvia B. bezit een uitgebreide collectie artefacten waarvoor de mens op schaamteloze wijze gebruikmaakt van dierlijk materiaal. U kent ze vast: de olifantspoot als paraplu-standaard, het mes met het handvat van hoorn. Silvia B. begon haar verzameling toen ze op een markt een uitgehold gordeldier vond dat dienstdeed als naaimandje.

Dit onbeschaafde laagje bescha-

ving bepaalt ook haar kunst, maar dan op een subtielere manier. Ze naait een pop in een tweede huid, een huid die ooit behoorde aan een zwart lam. Ze lakt de nagels van een opgezette aap. Ze knoopt zeven ratten met hun staarten aan elkaar. Ze wurgt een pierrot met een slang en legt een kind te slapen onder een poolvos. Ze maakt een paar handschoenen van een behaard vel. En een paar met sproeten.

Altijd is er een ongemakkelijke kant, een aanval op ons laatste restje civilisatie. Dat is immers vaak maar een dun vernis. Niet voor niets

'Lina, Luna', 2016. De balletdanseres is een metafoor voor onze hooggecultiveerde samenleving. De rat staat voor het laagste. Maar de rat is ook een slim beest.

'Leroy', 2007. Silvia B.
gebruikte huid van
zwarte lammeren en
chirurgisch hecht draad
voor dit beeld.

'Vino', uit 2009, is een faun, een mythisch wezen met bokkenpoten.

gebruikt Silvia B. zo graag huid, haar en bont in haar kunst. De huid is veel meer dan een omhulsel, die bepaalt onze identiteit. Onze naaktheid, dus ons gebrek aan haar, onderscheidt ons van de andere primaten. Daarom 'lenen' we zo graag de beharing van andere levende wezens.

Tegelijkertijd zijn de beelden van Silvia B. oogstrelend perfect in hun uitvoering. Niets mag afleiden van hun verleidelijkheid. 'Je oog mag nergens achter haken', zegt de kunstenaar zelf. 'Je moet aangetrokken worden – ondanks de afstoting – en dan komt er misschien een punt van twijfel, een gedachte.'

Het is een beproefd recept, deze tegenstelling: droom en nachtmerrie, de dood en het meisje, beauty and the beast, bloem en bloed, dansen op de vulkaan. De kunst van Silvia B. is door en door romantisch. □

&

Silvia B.

'Of Beauty and Doubt', t/m 7 mei, Rijksmuseum Twenthe, Enschede, rijksmuseumtwenthe.nl